

Projektrapport:

Navn: Christopher Dungey

Projektets titel: Serendipity og skønlitteratur på Viborg bibliotek

Projektsted: Viborg Bibliotek

Uddannelsessted: Danmarks Biblioteksskole, Aalborg

Semester: 7. semester

Vejleder: Bo Skøtt

Månedlår: 3. januar 2008

Bibliotekar under et interview:

"Vi har jo forældrehylde dernede, men den ser lidt forkølet ud".

INDHOLDSFORTEGNELSE:

FORSIDE.....	1
INDHOLDSFORTEGNELSE.....	2
ABSTRACT.....	3
Indledning.....	3
PROBLEMFORMULERING.....	4
Refleksioner over problemformuleringsprocessen.....	4
METODE.....	5
Læsevejledning.....	5
Afgrænsning.....	5
Ord i opgaven.....	5
Empiri.....	5
Litteratursøgningsafsnit.....	6
Teori.....	6
Refleksioner over brugen af min biblioteks- og informationsvidenskabelig viden i det erhvervsrelaterede projekt.....	6
Ønsker fra projektstedet.....	7
Refleksioner over interviews.....	7
Refleksioner over observationer.....	8
Refleksioner over observationer under praktik.....	9
Refleksioner over udformningen af idékataloget.....	9
Formidlingsbegrebet på biblioteket.....	9
Hvorfor overhovedet formidle skønlitteratur på biblioteket?.....	10
Refleksioner over samarbejde og projektførelsen.....	11
Fordele og ulemper ved det erhvervsrelaterede projekt som afsluttende led i min... uddannelse.....	11
Refleksioner over de tre realiserede ideer.....	12
Refleksioner 'Skønlitteratur formidlingskalender for 2008' (idé 1 i idékatalog).....	12
Refleksioner 'Skønlitteratur til forældre på børnebiblioteket' (idé 2 i idékatalog).....	14
Refleksioner smiley bogmærker (idé 3 i idékatalog).....	16
Udover refleksionsafsnit, hvad har jeg lært ved at lave projektet på 7. semester?...	17
KONKLUSION.....	18
KILDER.....	20
Bøger.....	20
Artikler.....	21
Netpublikationer.....	22
Andre kilder.....	23

Bilag:

Bilag 1: Formulering af Viborg bibliotek i projektdatabasen.....	
Bilag 2: 'Skønlitteratur formidlingskalender 2008'.....	
Bilag 3: Bogliste: Skønlitteratur til forældre.....	
Bilag 4: Eksempler på smiley bogmærker.....	
Bilag 5: Interviewguide.....	
Bilag 6: Forældreplakat.....	
Bilag 7: Fotos fra Viborg bibliotek: Forældreudstilling på Viborg biblioteks børnebibliotek, smiley bogmærker ved afleveringsområdet.....	

ABSTRACT:

Serendipity og relaterede begreber og sammenhængen mellem disse diskuteres i idékataloget. På den baggrund diskuteres appliceringen af et serendipitybegreb i det fysiske biblioteksrum på Viborg bibliotek og en række praktiske ideer præsenteres i idékataloget sammen med fordele, ulemper og inspirationen til ideerne. Empiri består af kvalitative interviews og ustrukturerede observationer på fire folkebiblioteker. Denne empiri fungerede som feedback og inspiration. I projektrapporten analyseres de tre realiserede ideer, og der reflekteres og evalueres over projektforløbet, det erhvervsrelaterede projekt samt egen læring.

Indledning:

Serendipity eller på dansk serendipitet forstås i denne opgave i forhold til biblioteket som: *"Det fænomen at man kan have held til at gøre værdifulde opdagelser eller få nyttige informationer uden systematisk at søge (...)"* (**Informationsordbogen, 2002, s.121-122**). For øvrig diskussion af serendipity og relaterede begreber se **idékataloget s.4-9**. I projektdatabasen har Viborg bibliotek (herefter biblioteket) formuleret tekst (se **bilag 1**). Serendipity er et begreb, som biblioteket ønsker at arbejde mere systematisk med. De ønsker at få begrebet konkretiseret. Biblioteket er kede af, at de bliver en afhentningscentral, hvor brugerne bestiller materialerne over nettet og hurtigt henter dem uden at se de udstillede materialer. De ønsker at brugerne bliver noget længere på biblioteket. Min kontaktperson har fortalt, at de primært ønsker at bruge mit idékatalog som inspiration, så bibliotekarerne selv kan arbejde videre med serendipity. Viborg kommune består pr. 1. januar 2007 af 91.409 indbyggere, hvoraf de 34.688 er bosat i Viborg. Biblioteket indeholder bl.a. et voksen skøn-og faglitteraturområde, børneafdeling og musikafdeling. Skønlitteraturen er systematiseret i en traditionel A-Å opstilling, hvor bl.a. krimi og fantasy er udtaget og opstillet genremæssigt. Viborg er ikke en universitetsby, men der er til gengæld 31 folkeskoler, 21 ungdomsuddannelsesinstitutioner, 19 ældrecentre og ca. 48.000 arbejdspladser i Viborg kommune. (**www.viborgbib.dk**). Det betyder, at der er mange forældre. Skønlitteratur til forældre på børnebiblioteket' (se **s.13 i idékataloget**) er et forsøg på at fange målgruppen forældre. Biblioteket deltager i et projekt, som flere biblioteker er med i, som hedder 'Den tredje vej', som interviewede bibliotekar i Aalborg også har introduceret mig til. Formålet med 'Den tredje vej' er at give nogle bud på det fremtidige fysiske bibliotek. En af de spæde ideer er 'Det fragmenterede bibliotek', hvor bibliotekarere kan møde brugerne i det daglige og fx formidle sportsbøger til en

sportsbegivenhed (<http://dentredjevej.blogspot.com>). Sportsbøger eksemplet og min udstilling med skønlitteratur til forældre på børnebiblioteket er begge i høj grad serendipity. 'Den tredje vej' er i tråd med rapporten 'Fra information til viden', hvor der i udviklingen af folkebibliotekerne peges på behovet for "*partnerskaber både inden for og uden for bibliotekssektoren*" (**Fra information til viden, 2006, s.21**). Mit projekt synes også at være aktuelt på Viborg bibliotek af en anden årsag. Det drejer sig om, at bibliotekarerne i december 2007 har haft diskussioner om, at indgangsområdet skal ændres. Forhåbentligt kan idékataloget bruges i den sammenhæng til igangværende formidlingsovervejelser. Jeg vil nu gå videre med problemformulering og metode.

PROBLEMFORMULERING:

Blandt folkebibliotekarerne der formidler skønlitteratur i det fysiske rum på Viborg bibliotek, hvordan kan viden om serendipity øges ?

Refleksioner over problemformuleringsprocessen:

Ordet "udbygge", som er nævnt i målbeskrivelsen i projektplanen, blev overvejet til problemformulering, da "udbygge" efter min opfattelse ikke er så ladet et ord som forbedres. For det første er det ikke sikkert, at mine forslag opfattes som en forbedring hos alle. For det andet betyder anvendelsen af "udbygge", at der sandsynligvis er mindre chance for at fremstå som bedrevidende overfor bibliotekarerne. Denne problemformulering blev lavet om efter kritik af vejlederen til fordel for "*hvordan kan viden om serendipity øges*". Målet var stort set det samme produkt som i målbeskrivelsen i projektplanen, men formuleret på en mere letforståelig måde. Da idékataloget indeholder både teori og praktiske ideer, kunne jeg have formuleret problemformuleringen mere præcist: *hvordan kan teoretisk og praktisk viden om serendipity øges?* At teori og praktisk viden går hånd i hånd gælder både for studerende og erfarne bibliotekarere: "*mennesket tilegner sig viden gennem praksis, via oplevelser og erfaringer, og ikke kun via det der meddeles (...) i skrift og tale*" (**Moring & Hedman, 2006**). Psykologen David Kolb forstår læring som en erfaringsproces, hvori der indgår fire stadier: "*fra konkret oplevelse over reflekterende observation og abstrakt begrebsliggørelse til aktiv eksperimenteren og herfra igen tilbage til ny konkret oplevelse*" (**Illeris, 2001, s.34**). Her synes læring i høj grad at bygge på, at ny viden om fx serendipity hos en bibliotekar opnås ved konkret iagttagelse og afprøvning af ny formidlingspraksis på biblioteket, hvilket i nogen grad legitimerer min realisering af tre af idékatalogets ideer, så bibliotekarerne kan iagttage og lade sig inspirere af mine ideer. Et element som Kolb ikke har med i sin læringsteori er den sociale dimension, som Illeris påpeger (**Illeris, 2001, s.35**). En bibliotekars viden kan være knyttet til deres

identitet og et bibliotekarisk fællesskab (Moring & Hedman, 2006). I nogle tilfælde kan ny viden føles som et angreb på deres identitet. Derfor blev der lagt vægt på, at bibliotekarernes teoriønsker blev opfyldt, og idékataloget i høj grad er et frivilligt tilbud til bibliotekarerne. Det var en udfordring, at problemformuleringen handler om at øge bibliotekarers viden, mens serendipity begrebet hovedsageligt drejer sig om brugeren.

METODE:

Læsevejledning:

Hensigten er, at idékataloget først læses, hvorefter refleksioner over idékataloget læses i projektrapport. Rapporten er delt op i to overordnede dele: Det metodiske frem til s.9 samt de tre realiserede ideer fra s. 12-17.

Afgrænsning:

Jeg vil besvare problemformuleringen ved hjælp af studier af begrebet serendipity og relaterede termer (indirekte formidling, græsse, browse, held) i idékataloget. Ideer fra idékatalog vil evt. også kunne bruges på andre folkebiblioteker. Idékatalog opgavetypen blev valgt, da dette var ønsket i projektdatabasen. (se bilag 1). Den øvrige afgrænsning er den fysiske voksen skønlitteratur på folkebiblioteket Viborg bibliotek, samt at øgning af viden om serendipity henvender sig til bibliotekarerne, som formidler voksen skønlitteratur i dette fysiske biblioteksrum. I rapporten er der afgrænset til refleksion over de tre realiserede ideer. De øvrige ideer diskuteres i idékataloget.

Ord i opgaven:

Ligesom i Kommunernes Landsforenings trafiktælling er 'brugere' anvendt som en samlebetegnelse for lånere og besøgende på biblioteket (KL, 2004). Da browsing og serendipity ikke nødvendigvis indebærer et lån. For læsevenlighedens skyld anvendes det engelske ord serendipity i stedet for det danske ord serendipitet, da serendipity er det hyppigst brugte af de to ord i litteraturen. De to ord forstås som synonyme. Der vælges at omtale projektstedet som Viborg bibliotek, da der var uklarhed på projektstedet, om det var et centralbibliotek eller ej. Bilagene 2 og 3, som omtales som uddrag i idékataloget, er erstattet i 3. januar afleveringen med de færdige bilag, som blev realiseret efter 3. december.

Empiri:

Jeg interviewede bibliotekarer på fire biblioteker samt én boghandler og spurgte, hvilke nuværende og/eller tidligere gode erfaringer og udfordringer de havde i forhold til, at brugere møder noget uventet skønlitteratur. Jeg spurgte blandt andet i de interviews, hvad der fungerer i forhold til serendipity og skønlitteraturformidling på deres bibliotek og boghandel, og hvorfor de interviewede tror det virker. Denne nye viden kombineret

med feedback til mine egne ideer, ustrukturerede observationer på de fire biblioteker samt relevant teori kunne jeg anvende som inspirationskilde til at udvikle nogle idékatalogforslag, som passer til Viborg biblioteks fysiske rum. Jeg lavede kvalitative interviews på Viborg bibliotek, Aalborg hovedbibliotek, Frederikshavn bibliotek og Silkeborg bibliotek og transskriberede disse interviews i oktober 2007. Jeg startede med et interview på Viborg bibliotek for at udelukke formidlingsgentagelser i idékatalog. Antallet af biblioteker, som blev opsøgt, afhang meget af, om bibliotekerne havde tid samt hvor meget viden de enkelte interviews gav. GAD boghandel i Aalborg beskrev deres nuværende formidlingstiltag i november 2007. Da min problemformulering drejer sig om at øge viden om serendipity, blev det besluttet at opsøge bibliotekarerne på biblioteket igen i november 2007. Tillægsspørgsmål og supplerende interviews med bibliotekarerne var en hjælp, så det blev lettere at målrette teoridelen i idékataloget. Se disse spørgsmål sidst i interviewguide i **bilag 5**.

Litteratursøgningsafsnit:

Jeg startede med at lave en blokstrategi, hvor de udvalgte emneord blev brugt i litteratursøgningerne. Der blev søgt i www.bibliotek.dk, på Aalborg universitetsbibliotek, forskellige bibliotekers samt biblioteksrelevante hjemmesider, søgninger i Google, litteraturlister fra de indhentede dokumenter. Derudover har jeg benyttet mig af vejlederens forslag samt tekster fra tidligere semestre.

Teori:

Begrebsmæssigt lægges størst vægt på begrebet serendipity, da ordet indgår i teksten i projektdatabasen i **bilag 1** samt min problemformulering. Til interviews og observationer blev der anvendt relevant teori fra 3. semester, bl.a. bøger af Goreman & Clayton samt Kvale. I idékataloget og rapporten er det nutidig forskning om bl.a. formidling fra 1990erne og frem, som diskuteres, som er relevant i forhold til problemformuleringen. Jeg har brugt biblioteksskole adjunkt, ph.d. Bjørneborn samt Van Riel, initiativtager til det engelske firma 'opening the book', som begge arbejder med fysisk formidling på biblioteket. Desuden har jeg anvendt detailhandelsteori og museumsteori for at få ideer til nye vinkler at formidle skønlitteraturen på biblioteket. Andet teori og netpublikationer er blevet brugt i forbindelse med diskussion af begreber, ideer og refleksion.

Refleksioner over brugen af min biblioteks- og informationsvidenskabelig viden i det erhvervsrelaterede projekt:

Biblioteksloven blev anvendt for at illustrere ulemper ved detailhandelsteori, hvis værdier ikke kan overføres direkte til biblioteker. Desuden forskningsmetodeteori fra 3.

semester fx af Kvale samt Goreman & Clayton. Kildekritiske kompetencer blev anvendt ved kritisk at diskutere teorier fra flere vinkler. Eksempelvis i forhold til det mangetydige begreb serendipity, som blev analyseret teoretisk og appliceringen af begrebet i praksis blev ligeledes diskuteret. Der er blevet brugt viden om informationssøgning og strukturering af en universitetsopgave.

Ønsker fra projektstedet:

En del af bibliotekarerne har givet udtryk for i november, hvad de teorimæssigt kunne tænke sig at vide om serendipity. Nogle kendte i større eller mindre omfang serendipity, mens andre kun havde begrænset viden om begrebet. Min kontaktperson fortalte, at det kun var én af deres bibliotekarer, som havde været på kursus om serendipity, hvorfor hun blev interviewet i oktober. Nogle af bibliotekarerne ønskede at vide mere om forskellige aspekter vedrørende serendipity. For eksempel om serendipity bare er et nyt ord for det samme, som de i forvejen arbejder med i skønlitteraturformidlingen. Man ville også gerne have en mere præcis definition på serendipity, og hvad forskellen på indirekte formidling og serendipity er. Disse ønsker er blevet belyst i afsnittet 'Serendipity – et nyt begreb på biblioteket' samt i 'Forskellen på begreberne' afsnittene i idékataloget. Det var også et ønske, at man fik noget kvantitativt statistik om serendipity, som jeg har belyst med henvisning til Bjørneborns og Windings projekter (se idékatalog s.5-7). Desuden ønskede flere bibliotekarer nogle praktiske eksempler på, hvordan man bruger serendipity i formidlingen. Det har jeg beskrevet i idéafsnittene i idékataloget s.12-27.

Refleksioner over interviews:

Af etiske årsager har jeg valgt at anonymisere interviewpersonerne. To eller tre interviewpersoner blev ønsket til hvert interview frem for én interviewperson, så svarene kunne blive mere nuancerede. Ønsket blev opfyldt bortset fra et interview. Fordelen ved kvalitative interviews var, at de kunne give et relativt hurtigt indblik i forskellige nuværende og tidligere formidlingserfaringer på de forskellige biblioteker. (Goreman & Clayton, 1997, s.124) Til forskel fra fx spørgeskemaer, som giver forsinkede svar. Desuden kunne interviews supplere mine ustrukturerede observationer på de fire biblioteker, så jeg kunne spørge ind til fordele, ulemper, årsagen til og effekten ved forskellige typer skønlitteraturformidling. Under alle fire interviews anvendte jeg den halvstrukturerede interviewmetode, som er "*baseret på muligheden for at forfølge uventede spor fra de interviewede og stille spørgsmål, der ikke er forberedt på forhånd*" (Kvale, 1999, s.119). Denne interviewmetode blev anset som mest velegnet, da det gav de interviewede og jeg frihed til at forfølge spor, der dukkede

op undervejs. Der blev bevidst stillet mange interviewspørgsmål. Tanken var, at det var bedre at stille for mange end for få spørgsmål, så der var noget at arbejde med i analysen. Dog lod jeg de interviewede tale frit, hvis det var relevant, som fx om projektet 'Den tredje vej', som ikke var forberedt i interviewguide. **Se bilag 5** for interviewguiden. Tendens i interviews var, at bibliotekarer forholdsvist ukritisk hyldede deres eget biblioteks formidling. Dette var jeg forberedt på. Deres bibliotek fremstår i et bedre lys, hvis de snakker om succeshistorier. Det var så min opgave i interviewene at være kritisk overfor deres kommentarer med henblik på at prøve at skabe en højere grad af validitet og troværdighed i deres interviewsvar, så også mindre vellykkede tiltag kom frem i lyset (**Goreman & Clayton, 1997, s.57**). Denne opgaves validitet er blevet øget ved metodetriangulering, idet der er foretaget flere interviews og flere observationer (**Goreman & Clayton, 1997, s.186**). Det blev klart, at der ingen garanti er for, at serendipity skønlitteratur succeser på andre biblioteker vil lykkes på Viborg bibliotek. Formidling er situationsafhængigt, for eksempel fik jeg at vide i interviews i Aalborg og Viborg, at det går godt med udlån af kviklån i Aalborg, men mindre godt med kviklån i Viborg. Praktik og interviews på de fire biblioteker var med til at udelukke, hvad jeg i hvert fald ikke skulle foreslå i idékatalog. Interviews var i første omgang mest tænkt som inspiration til nogle nye ideer, men da dette ikke virkede efter hensigten, valgte jeg i stedet også at bruge interviews bl.a. som feedback til mine egne ideers realiserbarhed. Det viste sig mere udbytterigt, at jeg selv beskrev en idé og lod bibliotekarerne associere ud fra den konkrete idé. Eksempelvis blev plakat med påskrevet hjemmeside frarådet i et af interviewene, da det ikke er muligt at klikke sig videre på en fysisk plakat. Desuden blev forældreideen (idé 2) samt storskærmideen (idé 5) forbedret under interviewet på Silkeborg bibliotek jf. idékataloget. På den måde fungerede interviews som et filter. Det viste sig at være nyttigt, at jeg havde valgt at interviewe nogle bibliotekarer med erfaring indenfor skønlitteraturformidling. At prøve at forkaste egne ideer ved at se kritisk på dem sammen med bibliotekarerne var bestemt med til at styrke flere af ideerne og forkaste andre. Desuden kunne nogle af de interviewede bibliotekarer bruge mine ideer som ny inspiration til eget arbejde. De supplerende interviews i november var ikke planlagt, men vigtige, da det blev vurderet, at man ikke kan øge viden om serendipity tilfredsstillende, før man er klar over den nuværende viden og vidensbehovet.

Refleksioner over observationer:

Ustrukturerede observationer (**Goreman & Clayton, 1997, s.105**) på bibliotekerne var en mulighed for at give bibliotekarerne lidt konstruktiv kritik til deres indretning og

formidling. Disse observationer på de tre biblioteker i Frederikshavn, Aalborg og Silkeborg var ikke planlagt, men da jeg alligevel var rejst til disse biblioteker, så var det logisk at se med egne øjne, hvordan de formidlede på nye, kreative og anderledes måder. Observationerne kunne bruges til at forholde mig kritisk til interviewudsagnene. Observationerne af bibliotekerne gav nogle ideer, som ikke blev diskuteret under interviewene, så på den måde supplerede observationer mine interviews. For eksempel opstod indgangspartiideen (idé 4), storskærmideen (idé 5) samt papirflagideen (idé 7) ved observation.

Refleksioner over observationer under praktik:

Grundet jeg var i praktik på Viborg bibliotek i to uger i juni 2007 har jeg anvendt cand.mag. Kristiansen's & ph.d. Krogstrup's bog 'Deltagende observation'. Da jeg stadig ikke havde færdigformuleret min problemformulering i juni 2007, kunne jeg alligevel bruge denne praktik til at lave såkaldte "*ustrukturerede observationer i naturlige omgivelser*", hvor jeg var deltager på biblioteket, hvilket i ustruktureret observation anses for at være dag til dag rutiner (**Kristiansen & Krogstrup, 1999, s.57-58**). Eller som en bibliotekar udtrykte: "*indledende knæbøjninger*"! Jeg optrådte som kendt på Viborg bibliotek, da de andre bibliotekarer var klar over, at jeg bl.a. brugte praktikken på at observere indretningen, bruger – og bibliotekaradfærd, så der kunne foreslås ændringer hen i mod mere serendipity. Jeg havde fx ikke genereret viden om social adfærd og hørt, hvad forskellige medarbejdere mente om indretningen på Viborg bibliotek, hvis jeg kun havde lavet interviewet med de to bibliotekarer i Viborg i oktober 2007. Det blev også observeret, hvordan Viborg bibliotek administrativt hænger sammen under praktikken.

Refleksioner over udformningen af idékataloget:

Mit idékatalog med teori og praktiske eksempler kan anskues som en erstatning for et serendipity kursus for Viborg biblioteks bibliotekarer. Disse bibliotekarer skal vænne sig til at være opmærksomme på at forholde sig mere aktivt til brugernes behov som fx brugerdeltagelse i formidlingen. I idékataloget er selve ideerne kort beskrevet for læsevenlighedens skyld. Dette er forklaret i læsevejledningen jf. **s.3 i idékataloget**. Idékatalogets metodeafsnit er blevet forkortet i idékataloget til den 3. januar, da det blev vurderet, at metoden i 3. december idékataloget var for opfattende for målgruppen bibliotekarer. Grunden til dette er, at jeg planlægger at sende idékataloget til alle de bibliotekarer, jeg interviewede samt evt. formidle idékataloget online. For øvrig teori om begrebet serendipity mm. henvises til **idékatalog s.4 og frem**.

Formidlingsbegrebet på biblioteket:

Gudiksen, lektor ved Danmarks Biblioteksskole, mener formidling i bred forstand er et diffust begreb og har en situationsafhængig karakter. Vi formidler igennem informationer, budskaber, viden, oplevelser m.m. I en formidlingssammenhæng bliver det af afgørende betydning, hvordan relationerne mellem det der formidler, det der formidles og det der formidles til forstås (**Gudiksen, 2005, s. 31-32**). Formålet med bibliotekernes formidling er bl.a. at fremme det, der i bibliotekslovens formålsparagraf kaldes oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet (**Lov om biblioteksvirksomhed, 2000**). ”i den skønlitterære sammenhæng definere formidling som kommunikation om bibliotekernes muligheder (...)” (**Thorhauge, 1995, s.175**). En af de muligheder bibliotekerne har er ifølge direktør for biblioteksstyrelsen: ”stædigt at gøre opmærksom på, at der findes andre problemstillinger, end dem medierne til stadighed underholder publikum med” (**Thorhauge, 1995, s.188**). Det vil sige en årsag til, hvorfor bibliotekarer skal formidle. Nogle gange kan det være lettere at se på tingene omvendt. Hvad kan det være, der gør, at formidling ikke fungerer optimalt? Kulturelle forskelle mellem formidler og modtager eller fx flertydighed i budskabet kan skabe en ikke optimal formidling. (**Gudiksen, 2005**). Vandborg, konsulent ved biblioteksstyrelsen, peger på, at en mere offensiv fysisk litteraturformidling er en vej frem for bibliotekerne med henvisning til den eksisterende offensive litteraturformidling på nettet. Til forskel fra den neutrale bibliotekar som selv lader folk vælge materiale, så mener Vandborg, at bibliotekaren skal være mere opsøgende i forhold til brugerne i den direkte formidling (**Vandborg, 2001, s.650**). Herved kan skønlitterære serendipity fund ske for brugeren i den direkte formidling, som bibliotekaren tilbyder.

Hvorfor overhovedet formidle skønlitteratur på biblioteket?:

Der kan identificeres flere grunde: 1.) At man gerne vil have brugerne kommer igen på biblioteket, som interviewet bibliotekar fortalte. En teori der lige så godt kunne stamme fra detailhandlen: ”Kunderne skal gerne få lyst til at gå ind i butikken, og føle sig så godt tilpas, at de får lyst til at komme igen” (**Tjærby, Olesen og Kristensen, 1993**). 2.) Biblioteket ønsker at inspirere brugere, og dette er jo netop hvad bibliotekarerne forsøger med serendipity formidling. 3.) Bibliotekerne vil gerne øge udlånstallet, fordi bevillinger til biblioteker afhænger af dette. 4.) Biblioteket ønsker at formidle kulturarven, klassikere eller anden ældre litteratur evt. kombineret med nyere skønlitteratur. Dette skal også ses i sammenhæng med, at litteraturens levedygtighed i høj grad afhænger af, hvilken litteratur vi som kultur vælger at holde i live (**Højrup, 2001, s.33**). 5.) En interviewet bibliotekar opfattede det som en bibliotekarisk pligt at formidle skønlitteraturen og som noget, brugerne forventede.

Refleksioner over samarbejde og projektføreløbet:

Af positive kommentarer til forløbet er chancen for at være i praktik i to uger på projektstedet. Desuden har biblioteket givet mig frie hænder til at udforme ideerne, som jeg ønskede, og dette hang fint sammen med frihed fra skolens side til at lave et produkt. Af negative aspekter kan nævnes, at jeg pga. juletravlhed ikke fik mulighed for at fremlægge min PowerPoint præsentation med opsummering af idékataloget inden jeg skulle aflevere rapporten. Dette betød, at jeg ikke fik en optimal evaluering af projektføreløbet på projektstedet samt reaktioner til formidlingsideerne. Dog har mine kontaktperson og en anden bibliotekar givet mig noget kritisk respons til de realiserede ideer. Eksempelvis mente kontaktperson, at de tre realiserede ideer er ret nemme at gå til i det praktiske bibliotekararbejde samt at teorien hænger fint sammen med de praktiske formidlingsforslag i idékataloget. Kontaktperson mente afsnit om aktører udenfor bibliotekets mure (**s.9 i idékatalog**) var fint i tråd med projektet 'Den tredje vej', som beskrevet i indledningen, og hun mente, at jeg skulle fokusere på dette aspekt i PowerPoint. Efter aftalt PowerPoint præsentationen i januar for bibliotekarer der formidler skønlitteratur, vil jeg tilbyde at udlevere idékataloget til interesserede, som endnu mangler den. Det blev ikke skrevet ind i GANNT skemaet, at jeg skulle lave en PowerPoint, men kun at jeg skulle høre respons til produktet, hvilket jeg fortryder. Opfyldelsen af GANNT skemaets krav forløb tilfredsstillende, da det blev valgt fra start at skrive datoerne frem, så der var plads til eksempelvis en sygdomsperiode. Det var en ulempe, at der under interviewet på Viborg bibliotek var et manglende kendskab til mit projekt. Der gik lidt kludder i kommunikationen, hvilket betød, at projektplanen ikke var blevet læst inden interviewet på Viborg bibliotek. Dette blev der rettet op på i de følgende tre interviews, hvor der blev mailet projektplan og/eller forklaret formålet med interviews. (**se bilag 5**) En blog blev oprettet som en form for dagbog til refleksioner, ideer og statusbeskrivelser, men det blev droppet undervejs, da det viste sig at være for tidskrævende at skulle opdatere (<http://serendipity-projekt.blogspot.com>). I stedet blev dagbogen løbende ført i et word dokument. Det var en ulempe, at min kontaktperson var musikbibliotekar, når projektemnet var skønlitteratur. Eventuelt ville det have været mere lærerigt, hvis min kontaktperson formidlede skønlitteratur.

Fordele og ulemper ved det erhvervsrelaterede projekt som afsluttende led i min uddannelse:

En fordel er, at du tvinges til at få praktisk erfaring på et projektsted, som du tilknyttes, hvor du får lov til at afprøve din teoretiske viden i praksis. Denne tilknytning kan evt. føre til en senere ansættelse på projektstedet. Desuden får du for en gangs skyld lov at

lave et produkt med begrænsninger du selv opstiller med vejlederen. Friheden du har med produktet kan også anskues som en ulempe, fordi der er få retningslinjer. Det var en hjælp at have en vejleder, som kunne forklare de noget diffuse krav til produktet samt kunne give konstruktiv kritik og nogle forslag til relevant litteratur. Endnu en fordel er, at du på 7. semester lærer at administrere, reflektere over og evaluere et projektforsøg, som kan betragtes som en forberedelse til projektforsøg i arbejdsmæssig forstand. En ulempe ved 7. semester er, at du ikke får øvelse i at besvare brugerspørgsmål, da der ikke er skemalagt en decideret praktik. Hvis du ønsker praktisk bibliotekarerfaring under uddannelsen må du selv forhandle dig til et praktikophold eller evt. prøve at få et studiejob. Dette skal ses som et resultat af, at bibliotekaruddannelsen er blevet mere akademisk i de senere år: *"Akademiseringen indebærer et skift fra at se praktisk viden som vigtig, til at den videnskabelige viden er blevet den afgørende autoritetsform i professionen"* (Moring & Hedman, 2006, s.97). En kritik af denne akademisering kunne være, at de studerende ikke får en balance mellem det teoretiske og det praktiske arbejde. Det kunne eksempelvis være referencesamtalen, der ikke kan læres, før du ved, hvad det indebærer (Moring & Hedman, 2006, s.110). Et praktikophold kan være en god forberedelse til arbejdsmarkedet. Derudover ligger det erhvervsrelaterede projekt alt for sent, hvis du ikke er sikker i dit valg af videregående uddannelse. Én dags praktik i begyndelsen af uddannelsen er ikke nok til at vurdere, om det er et job den studerende ønsker gøre en karriere ud af.

Refleksioner over de tre realiserede ideer:

Det blev aftalt med kontaktperson og chef for børnebiblioteket at realisere de tre ideer. Jeg henviser til idékataloget for yderligere diskussion af, fordele og ulemper samt inspiration til alle syv ideer. Jeg vil nu reflektere over samt analysere de tre realiserede ideer:

Refleksioner 'Skønlitteratur formidlingskalender 2008' (idé 1 i idékatalog):

Lokalisering af datoer til kalenderen har stillet krav til informationssøgningsevner på internettet, selektion af informationer samt relevans og pålidelighed i kalenderen, da du i princippet kan blive ved i det uendelige med at fylde på kalenderen. Hovedkriteriet var, at informationerne var realistiske at anvende for bibliotekarer i formidling af skønlitteratur i 2008. Dog er den nyeste skønlitteratur ikke prioriteret, da flere bibliotekarer i interviews fortalte, at disse ikke behøver at blive formidlet, da medierne gør dette arbejde allerede. En ulempe ved forfatter og anmelder Eigil Søholm's litteraturkalender fra 2000 er, at der er en del meget gamle forfattere med, som vurderes at være svære at formidle i dag på biblioteket. En fordel ved Søholm's kalender er, at

der er tilføjet elementer fra andre områder som musik og film samt der er et afsnit om diverse litteraturpriser, som jeg også ladet mig inspirere af (**se bilag 2**). Tanken med min kalender er, at fx filosofen Kant's fødselsdagsdato den 22. april også kunne være en anledning til at formidle nogle filosofiske skønlitterære titler og evt. filosofisk faglitteratur. Eller Norges nationaldag 17. maj kunne bruges til at formidle norsk skønlitteratur oversat til dansk. Min kalender skal med andre ord ikke tages så bogstaveligt, at bibliotekaren skal udstille Kant's værker, men mere nogle inspirationsaspekter, bibliotekarerne frit kan associere ud fra. Det var min fornemmelse under interviews, at det blandt bibliotekarer var normalt at følge med i medierne for at få inspiration til formidling. Ifølge målsætninger og indsatsområder i biblioteksstyrelsens rapport 'Fra information til viden', så tyder analyserne på, at *"adgangsvejene – både i det fysiske og i det virtuelle bibliotek kan og bør forbedres"* (**Fra information til viden, 2006, s.14**). Desuden peger denne rapport på, at bibliotekerne med deres formidling skal kunne tiltrække sig opmærksomhed i en oplevelsesorienteret samfundsstruktur. Denne formidlingskalender kan forhåbentlig være en hjælp for bibliotekarerne i 2008, så adgangsvejene kan forbedres og serendipity fund blandt brugerne i det fysiske biblioteksrum på Viborg bibliotek kan øges. Der findes en kulturkalender på Viborg biblioteks hjemmeside, men den omhandler kun i begrænset omfang skønlitteratur. Den omfatter kultur i hele Viborg kommune og er skabt med brugerne som målgruppe. (www.viborgbib.dk) Det undrede mig, at jeg ikke fandt en eller flere deciderede skøn- eller faglitterære formidlingskalendere for bibliotekarer tilgængeligt på fx et biblioteks hjemmeside fra tidligere år. Det kan skyldes, at sådanne kalendere anvendes internt af bibliotekarer på deres intranet eller ikke skrives ned. Det er ærgerligt, at jeg ikke har mere tid til at udfolde kalenderen, da den kunne gøres endnu mere omfattende. Der kunne sagtens være kildehenvisninger ud for de enkelte dage eller en litteraturliste til sidst i kalenderen, men dette er fravalgt, da det viste sig at være for tidskrævende. Et problem med kalenderen er, at den ikke er rettet mod lokaliteten Viborg bibliotek, men alle biblioteker i Danmark. Det kan også anses som en fordel, idet andre biblioteker også kan bruge formidlingskalenderen online i 2008. Hvis der findes online kalendere, som kan ses af alle, kunne dette bruges i fremtiden, da det er hurtigere at opdatere, end en hjemmeside er. I den forbindelse overvejes e-mail og evt. link til en blog på kalender internetsiden, så bibliotekarer løbende kan bidrage og udveksle flere nyttige formidlingsdatoer. Flere fordele og ulemper ved 'skønlitteratur formidlingskalender 2008' kan ses i **idékataloget s. 12-13**.

Refleksioner 'Skønlitteratur til forældre på børnebiblioteket'(idé 2 i idékatalog):

Med respekt for at forældre ofte er fortravlede, valgte jeg primært at udstille noveller, digte og nogle kortere romaner. Boglisten er ligeledes designet på den måde, at der er få titler over 300 sider (**se bilag 3 og 7**). Der er noget for både mor og far. Jeg har formidlet hele boglisten neutralt fx : 'at være far', så mødre føler, at de også kan låne disse titler. Begyndelsen af boglisten er bevidst uden emne, fordi det kan give en opdagende adfærd hos forældre, som opfordrer til serendipity fund (**se bilag 3**). I 'Folkebiblioteket som forvandlingsrum' er forskere bl.a. opmærksom på, at individet bliver subjekt og udfordrer bibliotekerne med deres mangfoldige krav. Bibliotekerne kan ikke længere bestemme, hvad der er rigtigt eller forkert dannelse (**Vitzansky, 2006, s.5**). Denne teori skærper min opmærksomhed på, at bibliotekarer skal tænke på brugerne som subjekter. Professor Lars Henrik Schmidt og ph.d Lars Geer Hammershøj (...) er aktuelle i nutidens individualisering, fordi deres dannelseskoncepter tilgodeser, at alle har ret til at danne sig selv til forskellighed (**Dungey, 2006, s.1**). I dag er det først og fremmest op til individet selv at finde ud af, hvilke idealer og fællesskaber vedkommende ønsker at danne sig efter og ved (**Hammershøj, 2005, s.84**). Bo Skøtt, lektor ved Danmarks Biblioteksskole, vil skabe større kendskab til en udvalgt målgruppes præferencer, forventninger og behov og derved skabe bedre forudsætninger for bibliotekets kulturarbejde (**Skøtt, 2006 s.6**). Jeg kunne i en undersøgelse have spurgt til nogle forældres præferencer, men så kan pointen med serendipity delvist gå tabt hos de adspurgte, da det ikke er overraskende for forældre at finde egne bogforslag. Derimod kan andre adspurgte forældres præferencer fungere som serendipity, så udstillingen ikke kun afspejler mine egne fund, men forældres reelle læseønsker. Derfor har jeg foreslået mange skønlitterære titler i boglisten, men jeg kan ikke vide, om det er et læseønske, før de er blevet spurgt. Problemet med at spørge til en målgruppes behov fx i et spørgeskema eller interview er, hvis brugeren ikke er klar over behovet eller ikke er åben omkring behovet: "*If someone asks you what you are reading do you feel comfortable in telling them the truth? Or do you worry about the assumptions they will make about you?*" (**Van Riel & Fowler, 1996, s.17**). Essenbæk diskuterer målgruppe problematikker i forbindelse med museer: "*Kulturformidling via museet skal i princippet henvende sig til alle (...) men det er en illusion og praktisk umuligt. Både form og indhold vil altid udelukke en eller anden målgruppe*" (**Essenbæk, 1991, s.51**). Den foreløbige reaktion til mit idékatalog er fortrinsvis positiv. Det er blevet fortalt, at bibliotekets bibliotekarer overvejer at lave en lignende forældreudstilling i voksen afdelingen. Desuden er det blevet foreslået at lægge min bogliste på bibliotekets

hjemmeside. Kriteriet for forældreboerne var, at både forældre og børn indgik i et eller andet omfang i boerne. Der er primært valgt værker fra 1990erne og frem blandt de 28 udstillede boer, da disse regnes for mest aktuelle for målgruppen forældre at spejle sig i. Der er 3-4 undtagelser fra 1980erne samt en enkelt klassiker 'Drøb ikke en sangfugl'. Et positivt aspekt ved udstillingen er, at jeg fik lov at bruge en hylde fra forældrehylden (se fotos bilag 7). Forældreudstillingen er i tråd med butiksinretning, hvor der udstilles komplementærvarer, fx vaskeposer og tøj (Gynther & Schlosser, 1994, s.215). Forstået på den måde at hvis forældre går efter faglitterære forældreboer, så får de evt. lyst til at låne skønlitteratur målrettet til forældre ved samme lejlighed, som supplerer faglitteraturen ved forældrehylden. Udover det kan de udstillede forældrematerialer sætte fokus på både fag- og skønlitteratur, som måske ellers ikke ville finde et publikum, fordi fx skønlitteraturen egnet til forældre typisk står gemt i antologi-, digt- og A-Å hyldeopstillingen. Som bibliotekar i interview på Aalborg hovedbibliotek udtrykte: *"fordi det handler om at få tingene trukket frem og ting har det med at stå og gemme sig"*. Alle forældreboerne blev udstillet med forsiden fremme. Flere forsider udstillet er bare en af flere måder at gøre formidlingen af skønlitteratur mere brugervenligt, som man også ser hos boghandlere. Forside formidlingen kalder Van Riel 'less is more', og med det menes, at bibliotekarer ikke længere skal tro, at flere boer betyder mere bliver lånt ud. Færre boer kan give overskuelighed. (Van Riel, 2002, s.39) Færre boer kan også modvirke, at biblioteket bliver en uinspirerende afhentningscentral, som Bjørneborn påpeger (Bjørneborn, 2005, s.18) Forside formidling kan fange brugerne, når de browser efter et fund og har flere fordele: *"mange vælger læsestof efter hvordan bogens forside ser ud, hvor tyk og tung bogen er, dens typografi, dens lugt, dens bagsidetekst"* (Thorhauge, 1995, s.180). Ved nærmere eftertanke var 17. december ikke det bedste tidspunkt at lave forældreudstilling pga. juletravlhed. Det har derfor skærpet min opmærksomhed på egnede tidspunkter for formidling i forhold til bestemte målgrupper. En bonus under arbejdet, som jeg ikke havde planlagt, var, at der på biblioteket blev produceret 4-5 forældreplakater i A3 og A4 størrelse, som kunne bruges som fysiske reklamer for forældreudstillingen rundt om på biblioteket. Plakatteksten (se bilag 6) opfordrer ligesom samme plakat i udstillingen til at gøre serendipity fund. En kritisk bibliotekar mente, at det ville have været bedre med 10 gode skønlitterære titler til forældremålgruppen på et bogmærke, som jeg havde læst frem for en udstilling med ca. 30 boer, jeg ikke havde læst. Bibliotekaren mente også, at der skulle være nogle illustrationer i boglisten. Overvejelser som jeg vil tage med mig til senere udstillinger, da tiden og rapportskrivningen ikke tillod, at jeg lavede

forældredstillingen om. Desuden kunne det være interessant at kende forældrenes respons til udstillingen og boglisten, så målgruppens ønsker herved kan målrettes mere præcist. Flere fordele og ulemper ved 'Skønlitteratur til forældre på børnebiblioteket' kan ses i **idékataloget s. 13-15**.

Refleksioner smiley bogmærker (idé 3 i idékatalog):

Planen var, at de 100 producerede smiley bogmærker i eksempel 1 i **bilag 4** skulle indføres i december måned 2007. Men planen ændrede sig lidt, da kontaktperson foreslog, at bogmærker først skulle introduceres for bibliotekarerne, når jeg laver PowerPoint præsentation i januar. Dog er bogmærker hypotetisk afprøvet ved afleveringsvognene samt ved afleveringsmaskinerne (**se fotos bilag 7**). Bogmærkerne ville helt klart tage sig bedre ud, hvis de produceres i pap med farver og bagside, da de producerede i papir nemt bliver krøllet. Bogmærker er mere synlige stående oprejst i en plastikholder (**se bilag 7**). Uover smiley skiltning jf. idékatalog kunne man have plastikholder med smiley bogmærker både ved afleveringsvogne og ved afleveringsmaskiner for at skabe opmærksomhed omkring, at bogmærkerne findes. Brugerstyret formidling i det fysiske biblioteksrum som fx ideer nævnt i **idékataloget side 15-21** har ifølge international rapport fra oktober 2007 'Sharing ,privacy and trust in our networked world' af forskningsorganisationen Online Computer Library Center (OCLC) følgende funktion: "*provide a venue for open exchange and dialogue*" (**OCLC, 2007, s.8-5**). OCLC anbefaler et mere afslappet forhold fra bibliotekarers side vedrørende brugerstyret adfærd online og i det fysiske biblioteksrum: "*Open the library doors, invite mass participation by users and relax the rules of privacy. It will be messy. The rules of the new social Web are messy. The rules of the new social library will be equally messy*" (**OCLC, 2007, s.8-8**). Men brugerstyret adfærd er ikke for alle, som dette citat indikerer: "*A minority of users view library services and books they have read as very private*" (**OCLC, 2007, s.8-4**). Gaml & René Kristiansson taler om, at vi står overfor en ny formidlingssituation. Dette skyldes udviklingen, som biblioteksstyrelsen formulerer i deres rapport 'Fra information til viden' som bl.a. er et skifte i fokus fra samlingen til brugerne (**Gaml & René Kristiansson, 2006, s.21**). Deraf formodentlig rapportens titel, hvor fokus flyttes fra information som er nedfældet i dokumentet, til viden som opbygges i individets hoved. I en artikel i bibliotekspresen mener Gudiksen, at "*den bibliotekariske profession er som andre professioner i de senere år generelt sat under pres. For eksempel når det drejer sig om formidling. (...) Det forventes, at man nu også kan beskrive og begrunde sin praksis, samt deltage i udviklingen af nye arbejdsområder i ofte mere og mere tværfaglige sammenhænge*"

(Gudiksen, 2007, s22). Gaml & René Kristiansson mener, at 'strategisk konversation' kan anvendes til at skabe en ny sproglighed omkring den nye formidlingssituation i folkebibliotekerne. Pointen ligger i at påvirke beslutninger, handlinger og relationer i en gunstig strategisk retning. Denne strategiske konversation har til hensigt at perspektivere bibliotekarernes syn på omverdenen og være kritisk overfor deres nuværende formidling. (Gaml & René Kristiansson, 2006, s.23-24) Som jeg læser deres artikel, kunne dette omfatte bl.a. konversation om brugerne samt mulige samarbejdspartnere og samarbejdssteder i formidlingen af bl.a. skønlitteratur. Eksempelvis peger det igangværende projekt 'Den tredje vej' på muligheden for at øge antallet af samarbejdssteder (<http://dentredjevej.blogspot.com>). Men Gaml & René Kristiansson's artikel synes ikke at tage op, at bibliotekets brugere kunne inddrages i denne strategiske konversation, hvilket jeg synes er synd. For hvordan kan bibliotekarerne forstå brugernes behov, hvis bibliotekarerne ikke inviterer brugerne med i denne konversation? Øvrige refleksioner om fordele og ulemper ved smiley bogmærker se **idékataloget s.15-s.17**.

Udover refleksionsafsnit, hvad har jeg lært ved at lave projektet på 7. semester?

Det jeg ville have gjort anderledes er at få afklaret tidligere, hvad Viborg bibliotekets reelle hensigter og ønsker var til projektet. Så ville det have været nemmere at komme i gang og målrette opgaven. I bagklogskab manglede jeg at spørge, om bibliotekarere kunne vise mig kvantitativt statistik om serendipity formidling, der fx viser om formidlingsområdet 'Zonen' på Aalborg hovedbibliotek virker. Statistik omhandlende serendipity ønskede man på Viborg bibliotek, men det blev jeg først klar over sent i forløbet. Jeg kunne have spurgt flere af bibliotekets bibliotekarere tidligere om deres ønsker til idékataloget, så deres ønsker i højere grad indgik i mine overvejelser. Som studerende har jeg erfaret, at det kan være svært at komme udefra og foreslå erfarne bibliotekarere nye måder at gribe formidlingen an på og få dem til at ændre årelange formidlingsmetoder uden at virke bedrevidende. Udfordringen er at respektere deres faglighed, men samtidig have en sund skepsis overfor det. For at komme igennem er det også vigtigt, at mit produkt er gennemskueligt og realiserbart, så produktet ikke ender sine dage på en støvet hylde! Professionsidealet må "*rumme såvel evnen til at træde effektivt ind i praksis som evnen til at træde ud af og forholde sig (kritisk) til praksis*" (Moring & Hedman, 2006, s.107). Et par friske øjne udefra kan nogle gange identificere ting på et bibliotek, som fastansatte bibliotekarere stirrer sig blind på. Her tænker jeg fx på smiley bogmærker (idé 3), opdelingen af udenlandsk skønlitteratur (idé 7) og genreopdeling af populære kærlighedslitteratur (idé 6). Som bibliotekarere på

Viborg bibliotek udtrykte i interview: ”*men når man går i det samme, så ser man måske ikke så meget.*” Desuden har jeg erfaret på projektstedet, at et idékatalog ikke egner sig til bred formidling. En del bibliotekarer har ikke tid til at læse det. Tiden vil vise, om et PowerPoint show egner sig til en bred formidling, og så kan idékataloget fungere som et supplerende tilbud, som de kan læse, hvis de ønsker at vide mere om fx fordele og ulemper ved de praktiske ideer.

KONKLUSION:

Målet er at øge viden om serendipity. Har jeg så fået svar på min problemformulering? En øgning af viden hos bibliotekarerne er tænkt som en kombination af teori og praktiske ideer med vægt på, at idébeskrivelserne kan læses hurtigt ved hjælp af læsevejledningen. Mit idékatalog og opsummeringen af denne i PowerPoint præsentation kan anskues som en erstatning for et serendipity kursus for biblioteket. Hos Kolb bygger læring i høj grad på, at ny viden opnås ved konkret iagttagelse og afprøvning, hvilket i nogen grad legitimerer min realisering af tre af idékatalogets ideer, så bibliotekarerne kan iagttage og lade sig inspirere af mine ideer. I nogle tilfælde kan ny viden føles som et angreb på bibliotekarers identitet og fællesskab. Derfor blev der lagt vægt på, at bibliotekarernes teoriønsker blev opfyldt i idékataloget. Der kan identificeres flere grunde til, hvorfor skønlitteratur overhovedet skal formidles. Formålet med bibliotekernes formidling er bl.a. at fremme det, der i bibliotekslovens formålparagraf kaldes oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet. Inspiration, bibliotekernes overlevelse og et alternativ til medierne er eksempler på andre årsager til formidling. En rød tråd i teorien omhandlende formidling i dag synes at være, at brugeren er i centrum på biblioteket. Dette harmonerer i høj grad med, at brugerne gør et serendipity fund. Nogle aktører peger på, at bibliotekarprofessionen bør forholde sig kritisk til egen formidling, men disse aktører lægger ikke vægt på, at brugerne kunne involveres i denne bibliotekarkonversation. Interviews var i første omgang mest tænkt som inspiration til nogle nye ideer, men da dette ikke virkede efter hensigten, valgte jeg i stedet også at bruge interviews bl.a. som feedback til mine egne ideers realiserbarhed. Denne opgaves validitet er blevet øget ved metodetriangulering, idet der er foretaget flere interviews og flere observationer. Af negative aspekter kan nævnes, at jeg pga. juletravlhed ikke fik mulighed for at fremlægge min PowerPoint præsentation med opsummering af idékataloget inden jeg skulle aflevere rapporten. En kritik af akademisering på min uddannelse kunne være, at de studerende ikke får en balance mellem det teoretiske og det praktiske arbejde. Det kunne eksempelvis være referencesamtalen. En fordel er, at du på 7. semester lærer at administrere, reflektere

over og evaluere et projektforsøg, som kan betragtes som en forberedelse til projektforsøg i arbejdsmæssig forstand.

Min kalender i idé 1 (**se bilag 2**) skal ikke tages så bogstaveligt, at bibliotekaren fx skal udstille filosofen Kant's værker, men mere nogle inspirationsaspekter, bibliotekarerne frit kan associere ud fra. Et problem med min kalender er, at den ikke er rettet mod lokaliteten Viborg bibliotek, men alle biblioteker i Danmark. Det kan også anses som en fordel, idet andre biblioteker kan bruge kalenderen online i 2008. Lokalisering af datoer til kalenderen har stillet krav til mine informationssøgningsevner på internettet. En fordel ved Søholm's kalender er, at der er tilføjet elementer fra andre områder som musik og film samt der er et afsnit om diverse litteraturpriser, og dette har jeg ladet mig inspirere af. Denne formidlingskalender kan forhåbentlig være en hjælp for bibliotekarerne i 2008, så adgangsvejene kan forbedres og serendipity fund blandt brugerne på biblioteket kan øges.

'Skønlitteratur til forældre på børnebiblioteket' i idé 2 (**se bilag 3 og 7**) er et forsøg på at fange målgruppen forældre. Forældrestillingen er i tråd med butiksinretning, hvor der udstilles komplementærvarer, fx vaskeposer og tøj. Forstået på den måde at hvis forældre går efter faglitterære forældrebøger, så får de evt. lyst til at låne skønlitteratur målrettet til forældre ved samme lejlighed. Forside formidling, som af Van Riel kaldes 'less is more' er anvendt i forældrestilling, fordi færre bøger kan give overskuelighed. Vandborg peger på, at en mere offensiv fysisk litteraturformidling er en vej frem for bibliotekerne med henvisning til den eksisterende offensive litteraturformidling på nettet. Med respekt for at forældre ofte er fortravlede, valgte jeg derfor offensivt at formidle bogliste samt lave udstilling primært med skønlitteratur under 300 sider. Begyndelsen af boglisten er bevidst uden emne, fordi det kan give en opdagende adfærd hos forældre, som opfordrer til serendipity fund (**se bilag 3**). Der er foreslået mange skønlitterære titler i boglisten, men jeg kan ikke vide, om det er læseønsker, før forældre er blevet adspurgt. Nogle ekstra plakater forskellige steder på Viborg bibliotek opfordrer ligesom den samme plakat i udstillingen (**se bilag 6**) forældre til at gøre et serendipity fund.

Viborg biblioteks bibliotekarer bør være opmærksomme på at forholde sig mere aktivt til brugernes behov som fx brugerdeltagelse i formidlingen. Brugerstyret formidling i det fysiske biblioteksrum som fx smiley bogmærker kan ifølge Online Computer Library Center (OCLC) skabe brugerdialog, - udveksling og -deltagelse. Ligeledes peger det nuværende biblioteksprojekt 'Den tredje vej' på, at det fysiske bibliotek skal nytænkes. Nogle af 'Den tredje vejs' forslag som fx formidling, hvor folk færdes, er

serendipity formidling med brugeren i centrum. Mere brugerstyret formidling med fx smiley bogmærker (se bilag 4 og 7), mere brugerstyret materialevalg samt mere formidling rettet mod specifikke målgrupper som fx forældre (se bilag 3 og 7) kunne være værktøjer, der kunne afprøves i en stræben mod Thorhauge's formidlingsideal, hvor bibliotekaren ved mest muligt om brugerne og materialerne. Det jeg ville have gjort anderledes er at få afklaret tidligere, hvad Viborg bibliotekets reelle ønsker var til mit projekt. Så ville det have været nemmere at målrette opgaven. I bagklogskab manglede jeg at spørge, om interviewede bibliotekarer kunne vise mig kvantitativ statistik om serendipity formidling. Desuden kan et par friske øjne udefra nogle gange identificere ting på et bibliotek, som fastansatte bibliotekarer stirrer sig blind på. Derudover har jeg erfaret, at et idékatalog ikke egner sig til bred formidling. Tiden vil vise, om et PowerPoint show egner sig til en bred formidling i januar 2008. Øvrige konklusioner kan ses i konklusionen s.27-29 i idékataloget.

KILDER:

Bøger:

Dehn-Nielsen, Henning. (1998). *Dagen i dag*. Danmark: Holkenfeldt.

Goreman & Clayton. (1997). *Qualitative research for the information professional*. England: Library Association Publishing.

Gynther, Esben & Krogh Schlosser, Jesper Krogh. (1994). *Grundbog i detailhandel: Salgsassistentuddannelsen*. Danmark: Forlaget '94.

Illeris, Knud. (2001). *Læring – aktuel læringsteori i spændingsfeltet mellem Piaget, Freud og Marx*. København: Roskilde Universitetsforlag.

Informationsordbogen. (2002). *Informationsordbogen: Ordbog for informationshåndtering, bog og bibliotek*. København: Dansk Standardiseringsråd.

Kristiansen, Søren & Krogstrup, Hanne Kathrine. (1999). *Deltagende observation : Introduktion til en forskningsmetodik*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Steiner. (1997). *Interview*. København: Hans Reitzel.

Lov om biblioteksvirksomhed. (2000). *Lov om biblioteksvirksomhed*. Warrer Bertelsen, Ellen (Red.). København: Biblioteksstyrelsen.

Merton, Robert K. & Barber, Elinor. (2004). *The travels and adventures of serendipity*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Politikens Nudansk ordbog. (2000). *Politikens Nudansk ordbog med etymologi*. Becker-Christensen, Christian (hovedredaktør). København: Politiken.

Rescher, Nicholas. (1995). *Luck : The brilliant randomness of everyday life*. USA: University of Pittsburgh Press.

Søholm, Ejgil. (2000). *Gyldendals litteraturkalender 2001*. København: Gyldendal.

Tjærby, Poul & Olesen, Villy & Kristensen, Peter. (1993). *Butikslære grundbog i moderne detailhandel*. Danmark: Forlaget Marko.

Tjærby, Poul & Olesen, Villy & Kristensen, Peter. (1998). *Købmandsskab grundbog i moderne detailhandel*. Danmark: Forlaget Marko.

Underhill, Paco. (2004). *Call of the mall : How we shop*. London: Profile books Ltd.

Underhill, Paco. (2000). *Why we buy : the science of shopping*. England: Texere.

Van Riel, Rachel & Fowler, Olive. (1996). *Opening the book : Finding a good read*. England: Bradford Libraries.

Artikler:

Bjørneborn, Lennart. (2006). Libraries as integrative interfaces – tracking users' information interaction in context. Submitted to *IIX – First Symposium of Information Interaction in Context*, Oct.18-20, 2006, Copenhagen.

Bjørneborn, Lennart. (2005). Serendipitet på det fysiske bibliotek. *Bibliotekspressen*, 2005(16), s.18-19.

Bornæs, Lars. (1998). Nye tider nye roller. *Biblioteksarbejde*. - Årg. 19, nr. 53. - s.7-12.

Buur Pedersen, Heidi & Lentz, Rebekka Elmquist. (2004). Det erhvervsrelaterede projekt er et godt alternativ. *Danmarks Biblioteker*, nr. 1.

Essenbæk, Merete Boel. (1991). Kulturformidling – om hvad, hvordan og for hvem? *Dansk tidsskrift for museumsformidling*. - Nr. 11. - s. 41-55.

Gaml, Mads & René Kristiansson, Michael. (2006). Strategisk refleksiv konversation: En strategi for udvikling af formidlingskompetencer på folkebibliotekerne. *Dansk biblioteksforskning*. - Årg. 2, nr. 2. – s.21-30.

Gudiksen, Jens (2005). Formidling : en karakteristik af forskellige formidlingsforståelser og deres kommunikationsteoretiske og forskningstypologiske grundlag. *Dansk biblioteksforskning*. - Årg. 1, nr. 2. – s.31-40.

Gudiksen, Jens (2007). Markedsgørelse og faglig refleksion. *Bibliotekspressen*, nr. 11. - s. 22-23

Hammershøj, Lars Geer. (2005). Anoreksi som afsindigt selvdannelsesprojekt – diagnose af en social epidemi. I: Willig, Rasmus & Østergaard, Marie, *Sociale patologier*. (s. 79-107). København: Hans Reitzel.

Høyrup, Helene. (2001). Hvorfor formidle børnelitterære klassikere? : Om børnenes kulturarv og børnelitteraturen som kulturspejl. *Biblioteksarbejde*. - Årg. 21, nr. 61. - s. 33-37.

Kjær, Bruno. (2006). Forskydningens rum – refleksioner over bibliotekarisk indirekte formidling, I: Emerek, Leif & Hvenegaard Rasmussen, Casper & Skot-Hansen, Dorte (Red.) *Folkebiblioteket som forvandringsrum – Perspektiver på folkebiblioteket i kultur- og medielandskabet* (s.147-161). Aalborg: Danmarks Biblioteksskole.

Morning & Hedman. (2006). At blive bibliotekar – om læring og udvikling af professionsidentitet i uddannelse og praksis I: Schreiber, Trine & Elbeshausen, Hans (Red.) (s.97-118), *Bibliotekarerne : En profession i et felt af viden, kommunikation og teknologi*. Danmark: Samfundslitteratur.

Thorhauge, J. (1995). Luk op for skønlitteraturen: Om skønlitterær formidling i folkebiblioteker. I: Munch-Petersen, E. (Red.). *Litteratursociologi* (2.udg., 173-190). Ballerup: Dansk BiblioteksCenter.

Van Andel, Pek. (1994). Anatomy of the unsought finding. Serendipity: Origin, history, domains, traditions, appearances, patterns and programmability. *British Journal for the Philosophy of Science*, 45(2), s. 631-648.

Vandborg, Lise. (2001). Nye offensive formidlingsstrategier i bibliotekerne! *Bibliotekspressen*, nr. 22. - s. 650-652.

Van Riel, Rachel. (2002). Getting past 'G'. *Library and Information Update*, 1(5), s.38-39.

Van Riel, Rachel. (2004). Læserudvikling via bibliotekerne. *Bogens verden*. - Årg. 86, nr. 3. - s. 24-30.

Vitzansky, Winnie. (2006). Forord I: Emerek, Leif & Hvenegaard Rasmussen, Casper & Skot-Hansen, Dorte (Red.) *Folkebiblioteket som forvandringsrum – Perspektiver på folkebiblioteket i kultur- og medielandskabet* (s.5). Aalborg: Danmarks Biblioteksskole

Winding, Laura. (2007/1). Lånerne er begejstrede for det fysiske bibliotek. *Bibliotekspressen*, nr. 10, s.26-29.

Netpublikationer:

Netpublikationerne er lokaliseret på World Wide Web (WWW) d. 1. januar 2008:

Bibliotek.dk. (2000-) *Bibliotekernes fælleskatalog*. Lokaliseret på: www.bibliotek.dk

Biblioteksstyrelsen. (2006). *Fra information til viden – biblioteksstyrelsens oplæg til strategi for dansk biblioteksudvikling*. Lokaliseret på: www.bs.dk

Björneborn, Lennart. (u.å.). *Profil af underviser*. Lokaliseret på: <http://www.db.dk/ombiblioteksskolen/medarbejdere/default.asp?cid=596>

Den tredje vej. (2007). *Den tredje vej*. Lokaliseret på: <http://dentredjevej.blogspot.com/>

Hjørland, Birger. (2001). *Informationsvidenskabelige grundbegreber*. Lokaliseret på:

http://www.db.dk/bh/Core%20Concepts%20in%20LIS/hj%C3%B8rland_informationsvidenskabelige.pdf

Jensen, Niels et al. (u.å.). *Litteraturpriser*. Lokaliseret på: www.litteraturpriser.dk
KL. (2004). *Brugernes adfærd på folkebibliotekerne*. Kommunernes landsforenings trafiktælling. Lokaliseret på:

http://www.regionbiblioteket.stockholm.se/upload/L%C3%A4nsavd/Dokument/Brugernes_adfaerd_på_folkebibliotekerne.pdf

Københavns Kommunes Biblioteker. (u.å.). *Bogkæde*. Lokaliseret på:
<http://www.bibliotek.kk.dk/inspiration/bogkaeden>

Library HQ. (u.å.). *Library and Book Calendar*: Lokaliseret på:
<http://www.libraryhq.com/calendar.html>

Litteratursiden. (u.å.). *Litteratursiden*. Lokaliseret på: www.litteratursiden.dk

Online Computer Library Center. (2007). *Sharing, privacy and trust in our networked world*. Lokaliseret på: http://www.oclc.org/reports/pdfs/sharing_part8.pdf

Roskilde Bibliotekerne. (2007). *Vores bibliotek*. Lokaliseret på:
www.voresbibliotek.dk

Sct. Mathias Centeret. (u.å.). *Storskærmspot*. Lokaliseret på:
<http://www.sctmathiascentret.dk/?type=sektion&id=30&menuItem=0>

Skøtt, Bo. (2006). *Folkebiblioteket og det kreative potentiale – et kulturanalytisk studie af det kunstneriske, kulturelle vækstlag i Aalborg*. Lokaliseret på:
<http://www.db.dk/binaries/projektbeskrivelse%202005.pdf>

Van Riel, Rachel et al. (u.å.). *Opening the book*. Lokaliseret på:
www.openingthebook.com

Vejle bibliotek. (u.å.). *Anbefalinger fra læsekredsene*. Lokaliseret på:
http://www.vejlebib.dk/laesekredse/forslag_fra_laesekredse.asp

Viborg bibliotekerne. (u.å.). *Viborg bibliotekerne*. Lokaliseret på: www.viborgbib.dk

Wikipedia. (u.å.). *Wikipedia: den frie encyklopædi*. Lokaliseret på dansk og engelsk:
<http://da.wikipedia.org/wiki/Forside> samt http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

Winding, Laura. (2007/2). *Brugerne I DUS – en adfærdsbaseret brugerundersøgelse med fokus på folkebibliotekets samlede ressourcer*.
<http://biblis.db.dk/Archimages/684.pdf>

Winding, Laura. (2006). *Undersøgelse af kundemenneskets adfærd på folkebiblioteket anno 2006*. Lokaliseret på: <http://biblis.db.dk/Archimages/656.pdf>

Andre kilder:

Alt om historie. (2005-). *Alt om Historie*. Nummer 1-12/2007. Danmark: Det Historiske Hus.

Dungey, Christopher. (2006). *Nutidens dannelse og folkebiblioteket*. Aalborg: Danmarks Biblioteksskole.

Egen blog. (2007). *Serendipity projekt*. Lokaliseret på:
<http://serendipity-projekt.blogspot.com>

Hvem Hvad Hvor. Politiken. (for detaljer se idékatalog s.13).

Interviewtransskriptioner kan rekvireres på forlangende.

Lademanns leksikon (2005). København: Lademann. Lokaliseret i cd-rom.

PowerPoint præsentation indeholdende 'Opsummering af idekatalog' kan rekvireres på forlangende.

Skønlitteratur formidlingskalender 2008 angivet i idé 1 vil i begyndelsen af 2008 være at finde her: <http://ord.110mb.com>